

Author: Doni, Giovanni Battista
Title: Aduersaria Musica O
Editor: Massimo Redaelli
Source: Florence, Biblioteca Marucelliana, MS A.291, f. <1r>-<16v>

[<f.1r>-] O

Hyperastij species siue ponatur in [sqb] siue in # F coincidit cum Systemate Phrygij. [[H]] (ut Hyperaeolius cum Lydio) Immo idem etiam euenit si ponatur in F quae respondet speciei [tou] b

[Doni, Aduersaria Musica O, 1r,1; text: 22/21, 21/20, 20/19, 19/18, 18/17, 17/16, [[15/16, 8/7]], 16/15, 15/14, 14/13, 13/12, 12/11, 11/10, 10/9 [11/10 ante corr.], 9/8 [10/9 ante corr.], 8/7, /6, 6/5, 5/4]

Proportio 19/17 est media inter [[10/9]] et [[9/8]] nec tamen eadem est cum ista 180/161 quae [[est]] conflatur ex 10/9 162/161 coniunctis: et nihil aliud est quam 9/8 diminuta hac ratione 161/160. Iuncta ratione 161/160 cum 10/9 surgit haec 161/144. Dempta ratione i9/171 ab hac 9/8 remanet 153/152

Potest haec species Diatonici institui

20/19 19/17 17/15

Dorium Tonum usum fuisse puto Semituono maiori. Iastium et Aeolium aequali.

Phrygium et Lydium minori

Hoc colore usi uidentur Toni ueteres ex obseruatione eorum diagrammatis

[Doni, Aduersaria Musica O, 1r,2; text: Semitonium, Tonus, aequalis, [[Dorio]], minor, maior, Dorius, Iastius, Phrygius, Aeolius, Lydius, Mixolydius]

Nota inferiores numeros Rationis 10/9 diuisae simul iunctos conflare eosdem numeros 10. et 9: In Ratione autem 9/8 hoc idem effici a numeribus superioribus. In sequentibus uero rationibus effici numeros sequentium rationum ut in hac 16/15 15/14

1. et 6. faciunt 7: [[ut]] 1. et 5. 6. Ratio autem 7/6 et quae sequitur

[<f.1v>-] Videntur quinque modi ueteres primigenij [uel sex addito Mixolydio add. supra lin.] duplicem habuisse differentiam primam Semitonij quod erat uel maius uel medium uel minus. secundam Tonorum qui erant uel aequales uel alter maior alter minor duplici ordine uel ita ut maior praecederet minorem uel contra ex quorum sex proprietatum combinatione sex formae consurgunt. Hac ratione potest statui generalis quadam conuenientia inter Graecos et alia inter peregrinos: rursus alia inter uiriles medios et muliebres

[Doni, Aduersaria Musica O, 1v,1; text: Tabula combinationum, Dispositio Tonorum, primus, secundus, tertius, quartus, Dorius, Phrygius, Lydius, Aeolius, Iastius, Mixolydius, Semitonium maius, minus, medium, Tonus maior, minor, aequalis, 16/15, 9/8, 10/9, 27/25, 25/22, 12/11, 11/10, 6/5]

Tres mediae hic omittuntur cum accedere possint ad alterutram partes nec species uidentur multiplicande citra sex

Tribus modis possumus considerare genus molle primo ut facit Ptolomaeus mollius accipiendo quod tertium interuallum habet maius

Secundo quod habet Semitonium minoris proportionis ut Diatonicum Toniaeum respectu Toniaei

Tertio quod prius habet Semitonium minus deinde maius ut Syntonum Didymi inuersum prima dispositio Tonorum conuenientior est ueteri Diagrammati

[[4]] quinta conflatur ex conuenientia ueteris Diagrammatis et ratione obseruationum Possit addi sexta dispositio in qua tres combinationes Semitoni minoris his tonis respondeant tribus combinationibus Semitonij maioris manentibus ut in quinta dispositione

[Doni, Aduersaria Musica O, 1v,3; text: Tonus maior, minor, aequalis, Semitonium minus, maius, Mixolydius, Phrygius, Lydius]

[-<f.2r>-] Probabilior fortasse reliquis est haec combinatio Lydius autem respondere uidetur debere Iastio Ionia enim et Lydia proximae erant Mixolydius Aeolio Inuentrix enim Mixolydij Sappho Aeolis fuit

[Doni, Aduersaria Musica O, 2r,1; text: Iastius, Dorius, Aeolius, Lydius, Phrygius, Mixolydius]

[sterea] apud Ptolomaeum in lyra uidentur fuisse dispositiones phthongorum quae unum Tonum simplicem conficerent. Mollia quae phthongos plurium Tonorum admiscerent Male uidetur Ptolomaeus exclusisse a suis Mistionibus eam quae fit ex Diatono Toniaeum et Chromatico molli et quod non gaudebant tunc melodijs ualde solutis: nam haec species chromatis optime conuenit cum Diatonico Toniaeum sic

[Doni, Aduersaria Musica O, 2r,2; text: E, F, # F, G, A, 146, 135, 128, 105, 28/27, 10/9, 15/14, 27/21, 16/15, 6/5, 9/8, 8/7]

Potest haec species chromatici [[sic disponi]] usurpari [[in q]] in qua erit maior facilitas prae superiori quod interuallum 8/7 poterit aequaliter diuidi diuisione materiali

[Doni, Aduersaria Musica O, 2r,3; text: E, F, # F, G, A, 28/27, 8/7, 16/15, 15/14, 135/132]

[-<f.2v>-] Haec uerba locutorio Melo sic exprimitur a Ioanne Romito

[Doni, Aduersaria Musica O, 2v,1; text: O de' Regi infelici splendida si ma miserabil' sorte]

Audiui a musicis quibusdam eruditis cum concentus fiunt [[per]] [in corr. supra lin.] complures choros diuisi Melodias [Melodiam ante corr.] Netodicas quoniam ualde dignoscuntur debere fieri quantum potest uarias non item in alias Item infercire posse concentus duabus Diapason, duabus Diapente et caetera uidelicet inter choros qui distantibus locis ponuntur Plures ternis choris fieri non possunt qui diuersi sint

[Doni, Aduersaria Musica O, 2v,2; text: Diatonicum Syntonum, molle, E, F, G, A, 16/15, 9/8, 10/9, 21/20, 8/7, 28/25, species chromatica, 28/26, 26/25, 24/25, 25/21, # F, O de' Regi infelici splendida si ma miserabil' sorte sic concepit Domenicus Mazzocchius]

[-<f.3r>-] Sudas in hoc prouerbio [kerou euplastoteros) Epi ton radios ti p<oiounton> to de Asklepiodoto spoude en eis to Khromatikon kai Diatonikon eidos tes mousikes; hoste

ten heauten phonen kai ta per' auten organa te physeos euplastotera keres dietitheto kai meterhythmizeto eis ho ti ebouletō kai ei khreia paren hoste kai zoon apanton mimeithai kai ton allon ktupon tas [[a<.>]] apeikheseis. Quae sunt desumpta ex Damtrio Syro In Choris scenicis Hispaniorum mulieres distorquent corpus more quodam peregrino quod Arabicum sapit

Sicubi inducantur Cyclopes canentes inter opus faciendum ut in Dramate quodam

Rapaccioli possent incudem [tribus in marg.] martellis ad numerum tundere ita ut sonitus redderent quos Diapason in Diapente et Diatessaron diuisa

In musica scenica tres gradus Toni obseruantur ab ijs [Melopoeis add. supra lin.] qui iudicio ualent. Naturalis et sedatus, Intensus et Remissus. Ille conuenit peritis grauioribus et Regibus loquentibus. Secundus Dominis Imperantibus aut Iratis. Tertius seruis [[se]] demisse loquentibus aut rogantibus rem aliquam aut supplicibus

Neapoli [[tem]] Systema Violarum alio modo quam comuni accomodant Systemi melodico. Ponunt enim primum et crassiorem neruum [[cha]] Violae Hypatodicae ([[eaque]] [ac corr. supra lin.] analogice reliquas) non in D sed in A. eosque concentus qui claues acutas habent non transferunt sed pulsant uti notantur contra eos qui claues grauiiores habent

[-<3v>-] [[Tres]] [4 corr. in marg.] sunt species temperaturarum in Instrumentis musicis una cum fidium species gradatim procedit in Harpa secunda cum saltim sed recto ordine ut in testudine tertia cum saltim quoque sed complexo ordine ut in cithara et lyra uulgari.

Quarta Mista ut in Violone Panarmonico

Bartholomaeus Niccolinus Hypatodus grauiiores tantum 49 commodas habet et suaues contra Odoardus acutiores tantum

Marcus Antonius Malagigius melismata pulcherrima facit sed saepe minus apposita puta laeta in rebus maestis qua ratione saepius fuerit admonitus sed nimium sibi tribuit Pandura climacias uocari potest quae describitur in Dissertatione sopra il Violone Panarmonico

Pandura triadica uocari potest quae temperatur per ternarias et sub singulis chordis magadia cum schasterijs terna habet [uel caudata in marg.] [signum] neruos autem habet septem Pandura Diatrion Haec habere potest chordas aureas uel electrinas Pandura Diatrion chrysochorda

Magada anulata

Magada caudata

Hypagogium ca<uda>atum

Magadis armillata

Hypagogium cum magadijs [[(mordentem)]] creuatijs

Pandura Hypochorda uel dieres aut disticha uocari potest quae sub canone alias habet chordas

Huiusmodi Subdutorium diuisum est in medio duasque habet altrinsecus subscudes

[Doni, Aduersaria Musica O,3v]

Clauichordum triarmonicum uocari potest Distichum quod duas habeat [[eo]] series chordarum Hepteres quod septem habeat gradus taxillorum

Hexarmonium quod sex Harmonias seu Tonos, Monochordum quod singulae chordae pulsantur

Clauichordium quod tres habet ordines subsilium licet unicum ordinem chordarum uocari potest tri

[[Hoc Enarmonicum]] uidetur commodum

In Neolyra cum Physaulo pedaneo sufficient quaternae utrinque palmulae quae in octo sonos Diapason conficiant: quae tamen clauibus quibusdam uariari possunt per tres Tonos [-<f.4r>-] [Doni, Aduersaria Musica O,4r; text: 6/5, 5/4, 56/45, Diorganum, Sambuca Disticha tricytea cum Pandura, physaleo pedaneo, a, b, cuneata hemiconica, Prismatias, palmulae, ansae follium]

[[Pandura bicornis]]

Haec Pandura panarmonia est et octo habet chordas ut in Violone panarmonio et tenduntur sub canone quae punctis indicantur. operculum secundum longitudinem canonis planum est ut manus laeua maius habeat leuamentum eius (bischeria potest habere collatos duorum generum alternatim dispositos praesertim si cordae inferiores sint aerae Potest fortasse fieri fibula quae tam inferiores quam superiores chordae iuxta terminem primi semitonij maioris adstringat. Octo chordae interiores uidentur includi posse intra canonem et anticanonem cum duplici artificio primo

[-<f.4v>-] [Doni, Aduersaria Musica O,4v; text: Cithara lunata duplici systemate, Testudo amphoralis, Amphisambuca Arpicetera, Pandura amphy<aulis> uel amphy<aulis> uel amphisambuca, Polyplectrum cridaroides orthium Enarmonium, Ancile, a, b, intima pars est aerea, G, [signa], Cithara Vineae, chenocithara, citharae forma haec fuisse olim uidetur]

[-<f.5r>-] [Doni, Aduersaria Musica O,5r; text: Psalterium tetrastichum dicyton dieres in quo alteruter ordo aereus est. Sambuca tetramoria, abies, nux, A, B, a, b, c, le, 4, Clauichordium Amphicrotum uel biceps, duplex, Anticrotum, Ancones possunt referre colla cygnorum, crura leonum et similia, Salterio liutato, Testudo clibanoides, Lyropandura holotraca octochorda thyreoides, Citharopsalterium]

In Sambuca Tetramoria Systematum inferiorum (quibus chordae aerae uidentur conuenire) alterum Dorio alterum Iastio aptari posse uidentur Potest tabula abiecta perpetua poni ab a ad b sed in medio circa d supponi ei canonium ex ligno duro ubi clauis infigantur

[-<f.5v>-] [Doni, Aduersaria Musica O,5v,1; text: Lyra oualis decachorda cum hypagogis insertis, Lituocithara, A, B]

Pars A B potest esse tibia uel streptaulus seu quod melius lituis Amphichordo sine fastigio conueniunt chordae Epicanoniae [antiphonos] dispositae Amphichordo fastigiato [homophonos] in illo [signum] iugum obliquum continere poterit crassiores superciliorum uerum canonis tenuiores

[Doni, Aduersaria Musica O,5v,2; text: Amphychordum fastigiatum trizygmum, sine fastigio [[djzygmum decussatum plagiozygmum]] cum iugis obliquis decussatis duobus, Cithara [sinuosa add. supra lin.] cum magade polytretra, fides 22]

[-<f.6r>-] [Doni, Aduersaria Musica O,6r,1; text: Sambuca disticha cum magadijs anulatis, A, r, benio, a, subductorijs, [[Harpi]] Liuto, Testudo gradata triarmonia uel triorgana, Hypoiastius, [[Dorius]], Dorius, Hypophrygius, Subductoria, Sonatore di Violone, d' Harpa, Diorganum, Lyropandura disticha Hypatoides djzyga, b, #, Lyropsalterium Epitrapezium]

Si arculus non facile duci possit per octo chordas ut in Violone Panarmonio poterit
Temperatura fieri senis fidibus per ditonum Trihemitonium et diatessaron
Neopsalterium plagium amphichordum epitrapezium cum Pandura

[Doni, Aduersaria Musica O,6r,2]

In sambuca disticha ancon A canaliculatum est fibula uero a possunt obices deponere

[Doni, Aduersaria Musica O,6r,3; text: Harpiliuto, 19, [[Citharopsalterium]],
Lyrobarbitus/Lyrophorminx]]

Potest testudo gradata continere ljutum citharam Hispanicam et mandoram
[-<f.6v>-] Systema EpiDiapason ordinario adiuncto uidetur conuenire Harmoniae Doriae
Systema EpiDiapente Harmoniae Phrygiae
EpiDiapason diapente Lydiae
Vel potius Hypolydiae EpiDiapente Doriae epiDiapason [Diapason ante corr.] Phrygiae
Lydiae EpiDiapason Diapente
[Doni, Aduersaria Musica O,6v; text: Harmonia, Modo, Tuono Dorio, Frigia, Frigio,
imperfetti, Ipodoria, mista d' Iastia e Missolidio, [[Fri]] Lidio, Eolia, Ipofrigio, Ipolidio,
per distanza di 25/24, Diatonico, accidentale, naturale, 3/4]

[-<f.7r>-] Post tria Diapason completur circulus
Doppo tre tutti tutto torna al capo
Sedici sali et altrettanti scendi
[Doni, Aduersaria Musica O,7r,1; text: Enarmonium, Chromaticum]

Ante singulos Actus Herminiae Dramatis exhibita fuit symphonia quaternis uiolinis et
singulis Violonibus
In Dramate Zerbini Brachiani exhibito Numina cum inter se loquebantur canebant caeteri
recusabant tantum eadem numina quando cum alijs personis colloquebantur simplici
sermone utebantur
Caius Antonius Barbarus organum habet ex multis tintinnabulis compositum
Quidam Madrialem composuit in quo ex pluribus partibus quaedam maesta erant
(continebant querimonias amantis de amore suo infausto) alia uero laeta ubi alius
exultabat de felici successu amoris
[-<f.7v>-] Quidam uiolino expriment scloporum eorumque pulsus sibilantes
Quidam Lutetiae dictus La Pierre 3 partes simul concinit unam grauem gutture alteram
acutam sibilo labiorum tertiam uiolino
Anticipationes uitio [[<o>]] nonnumquam fiunt ab hodiernis Symphoniurgis in sui
scholiasmatis exemplum esse potest ut si aliqua Pars prius [prima ante corr.] inciperet
hoc colon quel ch' a te piace antequam aliqua saltem ex reliquis partibus absoluerit
praecedens id est hoc ch' esser non può giamai
Iterationes (Replique) eae sunt uitiosiores quae idem colon in iisdem chordis repetunt:
tolerabiliores quae in diuersis. Valde [ineptae etiam sunt quae a pluribus choris in
ambitum fiunt paucis quibusdam uerbis infra lin.] Cyprianus Rorius primus fuit qui
concinnius melos uerbis aptauerit in ultimis Madrigalibus quos edidit
Petrus de Valle primus fuit qui Romae Stylum Rhapsodicum seu Recitatum introduxit
in choro quodam cantorum curru per urbem uehentium qui Inscibitur
Melodias composuit Paulus Qualiatius

Organa musica alia sunt diuisa [dia hemitonion] alia [dia trimorion], alia [dia tetartemorion] uel [tetramorion] alia [dia pentemorion]

Organa alia sunt Monarmonica ut Harpa simplex alia polyharmonica [[et reliqua]]

Mixarmonica

Septem Tonis Medijs hae coniugationes systematum in organo Physaulico conuenire uidentur

Lydio Epiadiapente quinta

Aeolio Epiadiapason 8

Phrygio Epiadiapason ditonus 10

Iastio Epiadiapason diapente 12

Dorio Epiadiapason 15

Hypolydio Epiadiapason ditonus 17

Hypoeolio Epiadiapason diapente 19

[-<f.8r>-] Item Dorio Epiadiapason

Epiadiapente

Phrygio Epiadiapente

Epiadiapason diapente

Lydio Epiadiapason ditonus

Epiadiapason ditonus

Sic Hypolydio Epiadiapason ditonus

Dorio Epiadiapason

Phrygio Epiadiapason diapente

Lydio Epiadiapason ditonus

[ta] terminat Semitonium. [te] duos tonos ([[per]] [in corr. supra lin.] disiunctionem tres)

[to] unum (in disiunctione duos) te Semitonium in coniunctione in disiunctione tonum

Vel [ta] terminat semper Semitonium [to] et [te] semper tonus [te] nunc tonum nunc

Semitonium.

4. qualitates hodiernorum Symphoniurgorum iure impediunt ipsis profectus, Temeritas seu arrogantia, Inuidia, Inscitia, Desidia

Romae haec systemata usurpant in Physaulis I ordinarium 8, 12, 15, 19, 22, 26, 29 [30 ante corr.], 33

Habent etiam nonnulli physauli haec systemata unum quod tympanum imitatur aliud quod tremulam uocem aliud quod lusciniam Item in quibusdam taxillis cuculum imitatur canendo cucù

Passacalli melos contrarium est Ciaconae illud enim cadentias facit semper in eadem specie diapason haec in omnibus fere chordis

Translatio melodiae in Violone Panarmonio facilius quam in alijs uiolis fit

Inequalitas Semitoniorum in testudine uiola et caetera ostenditur per comparisonem Violonis Panarmonij

In testudine gradata si hyperhypate ex neruis ponantur poterunt collabos superne habere:

Item si anfractus impediatur directionem chordarum propter quod canonis acutissimi fides collabos superne etiam habere poterunt. Apta erit cantibus falsettorum

[-<f.8v>-] Ineptissima est quodumdam opinio qui Diatonicum esse putant cum in omnibus chordis ponatur b, chromaticum cum # Enarmonicum cum promisque utrumque usurpatur

Mirum est multos Symphoniurgos eruditiores nullam plane notitiam habere Theoriae musicae et historicae partis sed totam eorum doctrinam consistere uel in philosophari uel in Mathematica et caetera

Hodie in usu sunt imitationes pericoparum distantes secunda quod prius fere non erat in usu

In Domo Cassiani Dutei inserta est parete imago anaglypha mulieris crotalo quadam specie duabus manibus concrepantis

Quidam Missam composuit super melos Ascauli

Postquam in clauichordio temperaueris omnes chordas secundum Diatonicum

Diatoniaeum si uelis temperaturam adducere ad Diatonicum isemitoniaeum opus erit

[[paululum]] chordas Fa id es Tritas et Parhypatas pauxillum intendere et sic Toni Fa sol erunt fere minores, sol la uero manebunt maiores. consonantiae maiores partim erunt perfectae exempli gratia F C. [D A add. supra lin.] partim imperfectae ut C G

Si uero aliquanto magis intendas easdem chordas fa ut fere dimidium commatis habebis [[temper]] fere temperaturam hodiernam participatam

Sin autem intenderis toto commate habebis temperaturam perfectam et tonos fa sol minores. Sol la maiores

In Diagrammate trium Tonorum Dorij Hypodorij et Hyperdorij pagina . . nota chordam [sqb] Hypodorij ferri A. contra uero chordam A Missolydij euadere [sqb]

chordae sericae aptari possunt alterutri systemati Violoni Diharmonici Apud Persas non utuntur chordis tenuioribus et intestinis sed tamen crassioribus tenues autem ex serico usurpantur Petrus Vallius

Cordae aerae arcu percussae sonum crudiore reddunt quam in clauichordijs

Ratio est quia sonus arculi est continuationi primi et praecipui sonitus in clauichordijs uero primus ille et crudus sonus statim transit et succedit resonantia mollior

C [signum] G Punctum in medio positum ostendit uel supponi potest [to] C uel super poni [to] D

[-<f.9r>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.9r,1; text: Ipororio, Iporfrigio, Iporolidio, Dorio, Frigio, Lidio, Missolidio, [[Dorio, Frigio, Lidio, Missolidio]]]

Alius modus connexionis per signa accidentalialia: id habet commodi prae hoc quod ostendit uoces unisonas et non unisonas

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9r,2; text: Ipororio, Iporfrigio, Iporolidio, Dorio, Frigio, Lidio, C, D, E, F, G, A, [sqb], c, d]

[[[Doni, Aduersaria Musica O, f.9r,3; text: a, melos si]]]

[[Sambuca inuersa dicytos epitrapezios disticha cum Pandura]]

brachium laeuum psallentis pandura transit inter longissimam chordam sambucae et alueum pandurae. Huic organo uidentur conuenire magadia anulata

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9r,4; text: gradus superior, inferior, A, chordaptus [[in]] sambucae diersis scilicet tetraharmonia]

Alueus Sambucae potest fieri teres uel quadratum prout melius erit chordae altiores esse possunt aerae

Si Sambucistes a posteriori parte organi ubi est littera a considat poterit more solito psallere id est tenuioribus neruis proximior. Panduristes enim nihil impedit cum a dextro latere stare potest

[-<f.9v>-] Melius erit si in Sambuca diere detrauat ponticulum praecedens A sed loco eius clauis figantur coronati sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9v,1]

quae corona terminus erit qua nodus nerui non descendat inferius quoniam enim clauis largiores esse debent [et non ualde crassi add. supra lin.] anteridibus in anteriorum parte sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9v,2]

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9v,3; text: Lyra [arkhaioeides] cum magade polyglypha, Magas, ponticulus altior, demissior, A, [Sqb], C, D, E, F, G, a, c, d, e, f, g]

In hoc organo fides sursum sunt dispositae deorsum [deorsum ante corr.] uero per ternarias sursum etiam habet magadia anulata laeuae manus digitis sursum chordiae feriuntur deorsum plectro uel pectine

Angli canunt in dentibus, Galli in gutture, Graeci in naribus

[Doni, Aduersaria Musica O, f.9v,4; text: Harpiliuto, Citharochelys, E, F, G, A, [sqb], C, D, e, f, g, a, Cithara Sambucoides uel cum chordotono obliquo et magadijs anulatis]

[-<f.10r>-] Noua temperatura quae aptari poterit XVI. fidibus

[Doni, Aduersaria Musica O, f.10r,1; text: Neolyra Mixarmonia, Haec uidetur aptari, Vel Sic, Iastius, Dorius, Phrygius, A, C, E, a, B, D, F, b, b D, [Sqb] [Sqb], # D, # F, [Sqb], f, b E, b A, b G, # C, # G, # A, # E, # [Sqb], potius, I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, 1, 5, 2, 6, 3, 7, 4, 8, 12, 9, 13, 10, 14, 11, 16, 12, g, d, a, e, [sqb], # a, # c, # g, # d, b g, b d, b a, b e, Iastius, Dorius, Phrygius, Hypoiastius, Dorius, Hyperphrygius, II. IV. VI. VII. X. XII. XIV. Lyra miscella, cum hyperhypatis, 20 [[fidium]] uel 22, 23 fidium, ordo collaborum, Hyperhypata]

[-<f.10v>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.10v,1; text: b G, b D, b A, b E, B, F, C, g, d, a, e, [sqb], # f, # c, # g, # d, #, D, C, F, E, A, Hyperhypate cum magadijs anulatis, [[1, Temperatura pro testudine perfecta]], 2, [[alia]] temperatura ordinaria sed perfecta, 3, [signum], 4 [3 ante corr.], 5 [4 ante corr.], Alia temperatura ordinariae suppar]

Temperatura omnium optima uidetur 2 pro uera lyra cum sex neruis praecipuis [<si>mis add. supra lin.] et 7 neruis hyperypatis cum magadijs anulatis

[-<f.11r>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,1; text: G, A, D, g, a, d, #, b A, B [signum], b E, b a, b [signum], b e, [Sqb] [Sqb], E, [sqb], e, f, c, b, F, C, 26/25, 9/8, 25/24, 16/15, [signa]]

[[Duo]] Bina Subductoria [directa add. supra lin.] dexteriora possunt omitti Subductoria transuersa sunt 5. Unum catholicum [signum] duo particularia [signum]. Haec inseruiunt ad mutationes Tonorum: directa uero ad harmogen perfectam [signum] significat subductorium directum. Potest etiam transuersum fieri et duplex sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,2; text: a, b, c, d]

a tasti di minugia

b tastini d' auorio

c regolo [regola ante corr.] incollato sotto i tastini

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,3; text: F, b A, B, b D, b E, b G, b a, b, 4/3]

Si fiant transuersa debent ex quadrante cylindri [celindri ante corr.] sic
[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,4]

Ut [[eo magis]] cum admota fuerint tactui nerueo [[ej [eo ante corr.] sint]] illi proximiora

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,5; text: B, [Sqb] [Sqb], C, [signa], Progressione naturale per far quinta [[sotto]] [sopra corr. supra lin.], sotto, G, F, diesata, E, # F, b mollata, b E]

Melius erit subductoria per directum ducere eaque triphthonga esse et sex phthongos praestare sicut produci possint cum acutiores uoces reddere debent reduci cum grauiores Huiusmodi subductoria uocari possunt tryglypha uel

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,6; text: C, [Sqb] [Sqb], B, [signum], reductio [deductio ante corr.], deductio]

Poterit etiam huiusmodi temperatura usurpari in testudine perfecta seu uera lyra
[Doni, Aduersaria Musica O, f.11r,7; text: [sqb], # C, D, E, a, <c>, e, B, D, f, #]

[-<f.11v>-] Pandura Panarmonica poterit etiam sic disponi ut interstitia [[sint]] tactuum sint minora

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,1; text: Pandura peltoides, A, [Sqb] [Sqb], C, D, E, F, G, C]

Vel sic modo tamen Pandura sinistra parte binas habeat (caesuras)
In Lyra uera magadia anulata iungi poterunt in superiore regione Hyperhypatarum sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,2; text: G, A, [Sqb] [Sqb], C, D, E, F, b, #]

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,3; text: alia species subductorij simplicior]

crenae uidentur esse debere parabolicae sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,4]

non semicylindricae et pann<i>culis obductae. Vel certae cuneatae sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,5]

et intus striatae sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,6]

ut firmiter contineant fides debent huiusmodi subductoria altiuscula esse quam basis superior chordarum: quantumuis enim intendantur dum subductorium producitur nihil tamen refert: neque [[lo]] enim loca [ton] # et [ton] b circino notabuntur sed auribus

[Doni, Aduersaria Musica O, f.11v,7; text: Lyra [[uetus]] [miscella corr. supra lin.] cum subductorio crenato, [[et alij cum ad]] ad harmogen perfectam, G, Barberina amphichordon]

[-<f.12r>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.12r,1; text: Tetrachordum Meson per tria genera Toni Lydij, Hypate Meson, Parhypate, Enarmonia, Diatonica, Chromatica, Lichanos, Mese, [signa]]

Miror apud Boethium post Hypaton Meson recenseri simpliciter Parhypaton Meson cum hoc signo [signum] deinde tres Lichanos [[D]] Enarmoniam Chromaticam et Diatonicam

[Doni, Aduersaria Musica O, f.12r,2; text: Alia temperatura aptissima uiolis, A, D, G, c, f, b, [sqb], # f, # e, b a, b E, B, [Sqb] [Sqb], E, d, g, c, # d, # g, C, F, b e, b d, # C, # F, e, a, b A, Tenor, Bassus et superius]

Potest etiam huiusmodi temperatura aptari in qua prima chorda et secunda distet ditono sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.12r,3; text: Tenor, F, A, D, G, f, c, C, Bassus, superius]

[[Vel]] uel potius sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.12r,4; text: Bassus, superius, Tenor, F, A, D, G, c, f]

Aptissima est temperatura [signum] pro Tonis Iastio et Aeolio quoniam b subijeitur omnibus uocibus excepto F Possunt etiam 5 chordae sufficere Potest etiam unicum subductorium inseruire uocibus diesatis et bemollatis si ita construat ut integrum pro tribus phthongis produci et reduci possit Syntonus miscellus uocari potest Diatonicum uulgarem participatum uel Syntonus octonarius ut perfectus nouenarius

Polyplectrum uocari potest clauichordium

Clauichordium Hypotrochium

In superposita diuisione [signum] subductoriola inseri ex ebore uel simili materia confecta quae ultro citroque duci possint ita ut dimidiam latitudinem canonis occupent et nunc dextram nunc sinistram partem teneant quod punctis ostenditur

[-<f.12v>-] clauichordium quadratum Spinetta

clauichordum puellare Arpicordo

[[cla]] clauichordum trilaterum Spinettina

clauichordum regum uel maius cembalo

clauichordum barbitoides Tiorbino

Lyropandura amphichorda sine canone

Haec potest fieri ut superior sed minor ut genui imponi possit et extrorsum pulsari arculo bipertito. Huic conueniet magis latior in curua anulata sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.12v,1]

[Doni, Aduersaria Musica O, f.12v,2; text: Alia temperatura, F, G, C, C [signum], D, f, g, # F, # G, # C, # D, # f, # g, A, e, d, b, b a, b e, b A, B, [sqb], a [signum], e, [Sqb] [Sqb], c, E, a]

In prima temperatura haec compendia sunt

[[uoces]] [chordae corr. supra lin.] Enarmoniae [[in]] [signum] E [signum] [signum]
possunt ubi nihil impediunt

2 [[chorda]] phthongus in neruo libero. [Sqb] [Sqb] intacto

4 In spatio secundi Toni unicus tactus b mollium est necessarius. diesium enim
compendio fieri potest nisi cum adduntur uocibus e, a

5 possunt duo subductoriola fieri alterum pro phthongis D g alterum pro duobus a, e quae
ultra citroque duci possint uariandi syntoni causa nunc secundum Didymum nunc
secundum Ptolomaeum

Possunt palmulae physauli pedanei sic disponi ut calce pedis immoto anterioris eius pars
in gyrum ducatur et quatuor palmulas praepilatus calcet

[<f.13r>-] Si uelimus conficere subductoria quae per ternos tactus siue phthongos
produci et reduci possint ita ut inseruiant loco diesium et b mollium poterunt fieri ex aere
uel orichalco et uocari subductoria armillata quae cum agglutinata in armillam fuerint
superne indantur [indintur ante corr.] antequam canon perficiatur gemini autem fieri
debent id est a b canaliculus postquam inditi fuerint ab [signum] ad # poterit obturari.

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13r,1; text: a, b, #, [signum]]

Caeterum armilla inter

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13r,2; text: a, E, [sqb]]

et

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13r,3; text: b, F, c]

ita ut tribus locis consistere possit primum [signum] a, secundum in # a tertium iuxta b.
Pro temperatura perfecta omnium aptissima uidetur haec dispositio

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13r,4; text: A, D, G, d, g, b a, b e, B, b A, b E, e, [Sqb]
[Sqb], E, [signum], #, f, c, B [signum], F, [sqb] [signum], # f, # c, [Sqb] [Sqb] [signum], #
F, C, b d, 9/8, 16/15, 10/9]

Primum hic tactus integri punctati fieri possunt ex armillis quae cum otiosae sunt possunt
produci iuxta sequentem tactum neruum ita ut primus laxamentum habeat a # g usque ad
b a. secundus ab [signum] a usque ad b.

Secundo chorda G libera semper reddet eundem phthongum uero G [signum] reddet
prima chorda tacta. et consequenter hunc g [signum] quarta chorda

Tertio chorda reddet phthongos B et [Sqb] [Sqb] et secunda phthongos B et [Sqb] [Sqb]
[signum]

Quarto in ultima chorda opus erit armillulas paruas facere quae phthongos b [signum] et
[sqb] [signum] facere possint

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13r,5; text: [Sqb] [Sqb], E, A, e, a, [signum], #, F, B, c, f,
b, # F, [Sqb] [Sqb], # c, # f, [sqb], [signum], G, C [signum], d, g, 16/15, 10/9]

In hac temperatura seu uoces b b [signum] [Sqb] [Sqb] [signum] fiunt in ultima chorda a
[puncto add. supra lin.] subductorio tryglyphio [trigliheho ante corr.] sed in secunda
chorda duo magadia separata sufficiunt

Prima armilla cum otiosa erit admoueri poterit iuxta tactum b. secunda supererit uel in regione [ton] # uel [ton] b

S<i> subductionum triglyphum apponatur ultimae chordae secunda armilla impedit ut non possint <...> addere sinistrum marginem canonis

[-<f.13v>-] Melius itaque erit si ultima chorda sit [sqb] sic et in alijs partibus e

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13v,1; text: [[E, A, [Sqb] [Sqb], e, a, [sqb], D, C, f, b]], E, A, [Sqb] [Sqb], a, [sqb], Superius, Bassus, Tenor, [signum], #, F, B, C, b, c, # C, # F, # G, C [signum], c [signum], d, D, E, a, 16/15, 10/9]

Lyropandura disticha cum canone breuissimo et magade lata anulata

Haec habebit introrsum [antrorsum ante corr.] octo fides crassiores gradatim dispositas canonem breuissimum ut uibrationibus faciendis tantum tantum sufficiat retro 8 uel X fides tenuiores pollice sinistrae tangendas quae sub magadem illam transeant ita

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13v,2]

Idem magadam formabit phthongum B et B [signum]. C [signum] et C. Item [Sqb] [Sqb] [signum] fixa erunt

Quidam Symphoniurgi ut in faciendis melismatis super V et I quoniam non suaues sunt mutantur V in O, I in E

Arpichitarrone nuouo Instrumento musicale ritrouato da Don Adriano Banchieri In Venezia appresso Giacomo Vincenti

[[Hercule Bottrigari. Melone (libro di musica)]]

Giouanni Battista Chiodino Arte pratica latina e uolgare di far' contrapunto a mente et a penna Venezia 1610. 4.

Hic metasymphonismus reprehenditur

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13v,3; text: 3, 5]

uirtualiter enim duae diapente intelliguntur

Grauioribus locis uidentur maiores consonantiae ponendae ut

[Doni, Aduersaria Musica O, f.13v,4; text: 4. 3. 2. 6. 5. 10. 8. 6. XI. Cantus, [[Tenor]] Altus, [[Bassus]] Tenor, Bassus, uel]

Fra' Siluestro Picerli Specchio secondo di Musica: Napoli 1631. quarto. (contiene qualche cosa di buono nel contrapunto)

[-<f.14r>-] Frater Silvester Picerlus In omnibus duodecim Modis 4 posuit chordas cadentiales et singulis actus cadentiales (ut uoca) apponit hoc est tres notas [S] [M] [S] quae pariter in omnibus canunt fa mi fa [[siue na]] naturaliter uel ope signi #

Vrbini [[fiunt]] [fit corr. supra lin.] scabillorum quaedam species ex aere tinnulo in modum mespilorum quae nespolette uocantur iucundum susurrum praestant

Alipius. Netae Hyperboleon Toni Hypolydij eiusque unisonis assignat [ethos ameletikon].

Boethius [N] inuersum diductum uidelicet [signum]

Sub tabula psalterij seu harpae agglutinari potssunt duae regulae quae perforentur ijs locis quibus inseri debent fides atque inferius catenulis seu fidibus crassioribus dorso aluei alligentur

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14r,1]

In Pandura hemiconica Panarmonia possunt concinnari duo [[d]] subductoria alterum # alterum b: quae duplicia sint ita ut superiorem simul canoni protem et inferiorem oberrent [Doni, Aduersaria Musica O, f.14r,2; text: A, B, C, D, E, F, G, b A, [Sqb] [Sqb], [[b C]], b, b E, b G, b D, b E, b G, [sqb], #, # D, # G]

Subductorio alio modo fieri potest quod uidelicet chordas superius non inferius [[cala]] premens quodque possit super duobus locis uidelicet # diesium et b mollium. quibus rationibus magadia subter sint crenata. Subductorium uero inferne panniculum agglutinatum habebit

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14r,3]

Melius erit si magadis sit polyglypha sic ita, ut crenae maiores sunt ubi chordae crassiores [Doni, Aduersaria Musica O, f.14r,4]

Melius erit si unicum sit subductorium et unica magas quae duobus uel tribus locis sisti possit

[-<f.14v>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,1; text: Temperatura Lyrae G superimposita [supercomposita ante corr.], B, C, D, E, F, A, b, c, d, [signum], subductoria, [signum], magadium anulatum quo producto uel reducto chorda D multifariam alterari potest ut cum 4 praecipuis fidibus concentus in graui suppleat Si 5 fides praecipuae canoni apponantur uidelicet [Sqb] [Sqb], E, A, [sqb], e. poterunt 8 hyperhypatae sufficere uidelicet B, C, D, E, F, G, A, b, quaru ultima b magadium anulatum suscipiat]

Possunt etiam subductoria fieri cum mag<a>dibus exemptibs sic

[[[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,2]]]

Sed melius erit si quaedam magadia ita aptentur ut utrouersum inclinari possint sic

[[[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,3]]]

opportunum uidetur si canon chordis suppositus a supercilio dextrum attollatur potius quam deprimatur ut uulgo fit quo magadia aequaliter chordas superpositas attollant et torqueant

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,4; text: chorda, supercilio, regio, superficies canonis]

[[[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,5]]]

Potest etiam fieri instar archotheris seu fibula Violonis Panarmonij

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,6; text: C [A ante corr.], D [B ante corr.], E [D ante corr.], F, G, A, [sqb], a, # G, # F, # D, # C, b a, b G, b E, b D]

Propter usum promiscuum chordae b fa et chordae [sqb] possunt octochordae hypocanonis sic disponi

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,7; text: A [E ante corr/], [Sqb] [Sqb], C, D, E, F, G, a, b]

chorda anulata in superiori temperatura <Communi> potest remoueri [te] Diapason a equenti praecipuarum prima sed ita ut interuallo materiali semiditono distest ab ea sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.14v,8; text: [Sqb], C, # C, D, [Sqb] [Sqb], D [signum], E]

Poterit hic neruus inseruire phthongo

[-<f.15r>-] Videtur constitui posse huiusmodi species

[Doni, Aduersaria Musica O, f.15r,1; text: diesis, Semitonium minus, maius, Ecbole, Spondiasmus [Ecbole ante corr.], tonus]

[Doni, Aduersaria Musica O, f.15r,2; text: Magadis antipsaltica, hoc organum potest a <duobus> pulsari si obliquum <teneatur> et alterum Systema pulsetur a sedente <in> humiliori subsellio <alterum> in elatori, Sambuca duplex uel triplex, quadruplex uersatilis Miliarium alatum siue Aulosambuca, Physaulosambuca]

Haec sambuca si sit duplex potest sic circumagi ut ab uno pulsari possit sic

[Doni, Aduersaria Musica O, f.15r,3; text: Ichnographia]

ut altera manu alterum pulset. Addi ei potest basis uacua quae alueum augeat et consequenter resonantiam

Potest etiam organum fieri compositum ex physaulo et sambuca in quo in 4. Interstatijs aluei fistulae promineant: primae uero in basis ambitu extent quae cum pedibus erunt tactae resonent

<V>rnae Indicae crassiores idoneae essent ad alueos sambucarum

. Pachymenij compendium Arithmeticae, Geometriae, Musicae et caetera in Bibliotheca Sfortiana

<Prima> species Instrumenti potest conformari in modum libri antiqui aperti. Potest etiam uocari Bibliomagadis

Haec regula tradi potest pro Tonis Si uis in Harmonia Doria, Phrygiam constituere pone signum # in [[tribus]] duobus fa et duobus sol tria enim mi reliqua non recipiunt. Similiter fac in Harmonia Phrygia si uelis Tonum Lydium formare: utrobique Tonum factitum cane tono altius

<Si> est haec Species Enarmonij continui

[Doni, Aduersaria Musica O, f.15r,4; text: 27/26, 26/25, 80/81, 27/25]

Magadium anulatum poterit sic <conformare> ut non facile per se ultro citroque moueri possit id fiet si calcatus <tantum> [[pro]] ultro citroque eat

[-<f.15v>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.15v,1; text: Ichnographia enchordiae [[sambuca]] [Psalterium corr. supra lin.] tetrastichae, A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, Psalterium tetrasticum dicyton, alueus superior, aluei ordo inferiores, iugum, opus reticulatum]

A A Aspectus lateralis alvei posterioris [seu interioris add. supra lin.] pro fidibus nerueis

B B Aspectus lateralis alvei interioris seu exterioris pro chordis aereis

C (pancone) ubi clavi fidium neruearum infiguntur

D (pancone) ubi clavi chordarum aeneorum infiguntur

E clavi utriusque ordinis

F ponticuli immobiles utriusque ordinis

G fides utriusque ordinis

H latus anterior posterioris alvei totus apertus

I latus anterior anterioris alvei [[ab]] utrinque apertus quia fides nerueae transeunt

K uterque fundus abiegnus anterioris alvei totus suspensus praeter quam in medio circa interstitium utriusque Harmoniae ubi sustentaculum habet

Latus I potest obtegi opere reticulato

Nel tempo di Giuseppino tenore era in Roma un falsetto detto Lodouico il quale haueua tanto soaue uoce che superaua ogni soprano naturale Questi per hauer la uoce cosi grata e non sapere fare passaggi cantaua sempre semplicemente le note diletlandosi di note lunghe: ma l' altro che haueua grandissima peritia e dispositione ne' passaggi et la uoce non troppo grata gl' usaua frequentissimi

Semitonium 25/24 diminutum commate constat his numeris 125/109

[-<f.16r>-] Congruit ualde tria puncta necessaria esse in Systemate ad perficiendam Harmoniam in tribus formis Melodiarum Naturali. Diesata et bemollata: nam totidem quoque sunt Toni maiores in Diatono Syntono et totidem etiam Genera. C [signum] enim conuenit Diatonico [sqb] [signum] Chromatico b [signum] Enarmonico eo quod Semitonium A b [signum] huius rationis 27/25 sit aptius Enarmonico quod dieses in quas diuiditur sint magis modulabiles paulo scilicet ampliae quam eae quae diuidunt 16/15. Aptius est Syntonum Didymi quam Ptolomaei propter hanc etiam rationem quod congruum est aequale esse spatium a D ad E sicut ab A ad [sqb] ut Coniunctionis et Disiunctionis par sit ratio.

Petrus de Valle Dialogum composuit inter Massinissam et [[Sp]] Sophonisbam in quo prima pars sic disponebatur Vterque eadem uerba canebat simul (sed non syllabatim sed per fugas et caetera) ijs demptis quae uiro et foeminae conueniunt. Massinissa enim [[dicebat]] [incipiebat corr. supra lin.] ofonisba mio bene Sophonisba uero sic Massinissa mio bene: ubi uero alter consorte mia dicebat altera consorte mio. absoluta prima parte alter secundam per se canebat: deinde alter tertiam per se pariter [[deor]] Inter has partes erat acclamatio seu breue epiphthegma Ahi [ahi ahi add. supra lin.] sorte ria quod aliquoties [[una]] [simul corr. supra lin.]

congruum est tres phthongos b [signum] [sqb] [signum] c [signum] in ea parte Systematis reperiri in qua mutationes fieri solent

Si b semper deprimit hanc rationem 135/128. # uero semper attollat hanc 25/24 formatur ex b mollibus Diatonicum Diatoniaeum ex diesibus # Diatonicum Diatoniaeum minus nec incongruum est [[alter]] has duas species cum Syntono tribus modis praecipuis aptare

[Doni, Aduersaria Musica O, f.16r; text: E, F, G, A, [Sqb], C, D, e, b G, b A, b D, b E, [signa], # C, # D, # F, # G, 256/243, 135/128 [125/128 ante corr.], 16/15, 9/8, 10/9, 27/25, f, g, [[256/243]]]

[-<f.16v>-] [Doni, Aduersaria Musica O, f.16v,1; text: Diatonicum Ditoniaeum minus, Syntonum, Ditonium, Lydius, Phrygius, Dorius, E, F, # F, G, A, [Sqb] [Sqb], C, D, e, 256/243, 135/128, 9/8, 16/15, 10/9, 27/25, 125/109, , 3, 6, 5. 4, [signa]]

Veteres usi fuisse uidentur Syntonum Didymi cum [et ante corr.] Prolomaei quod ostendunt signa Paranetae Diezeugmenon et Netae synemmenon [homosema] Potest huiusmodi temperatura adhiberi in Mandora Triarmonica in qua media chorda proxime unisonet, uero magadio anulato attolli possit eius sonus quantum libet id ea gratia uidelicet ut cum Diapente quae est inter quintum et sextum diuidere uoluerit in duas ternarias producto magadio id facere possim

[Doni, Aduersaria Musica O, f.16v,2; text: D, E, F, G, A, E, a, # c, [[A, E, e, # g]]]

Potest temperatura fidium sic disponi ut naturaliter per b molle procedat sed duobus locis ope magadorum harmonia mutari posset uidelicet circa semitonium minus et circa maius. ita ut chordae metabolicae usitiores utriusque semitonij (quae notis nigris ostenduntur) per se formari possint. minus tamen usitatae (quae notis albis indicantur cum formantur simul aliae formentur

[Doni, Aduersaria Musica O, f.16v,3; text: [[A, B, C, D, E, F, G, a, b, c, d, e, f, g, a [signum], #, b, 25/24, 16/15]], A, B, C, D, E, F, G, a, b, c, d, e, f, g, elateria, b, #]

Possunt etiam elateria sic concinnari ut cum unum [[producitur mouetur]] [producitur corr. supra lin.] alterum sponte reducitur

[Doni, Aduersaria Musica O, f.16v,4; text: E, F, B, A, C, B, D, # C, # F, # G]

Potest moueri elaterium A B. uersus F immo [~~ex~~ add. supra lin.] elaterio C D uersus E autem non potest. contra elaterium C D non potest moueri uersus F altero immoto sed potest uersus E

